

אלו הן הגולין פרק שני מכות

מ.

עין משפט
גר מצוה

כט א מיי פט"ז מהל
סנהדרין הל' י"ב
ו"פ"ה סנהדרין חובל הל' ג
סנה עשין ע' טו"ע ח"מ
סי' טב סעף ב'
ל ב מיי פ"ה מהל' רוצח
הלכה ג דל' ד'
לא ג מיי שם הל' ד'
ו"פ"י מהל' מלכס' הלכה ח:

רבינו חננאל

שאיין בה שוה פרוטה
לוקח. ולא מקשינן הכאה
עבר וכו' ולקולתו ולא
אמרין כשם ששראל
המקלל עבר וכו' פטור
ולא קרינן ביה ונשיא
בעמך לא תאור כן המכה
אותן פטור אלא ישראל
המכה עבר או כותי חייב:
חוקי מעל ידו גר תושב.
כלומר אין ישראל גולה
אם הרג גר תושב. אלמא
גר תושב עובד כוכבים
הוא ואסקא גר תושב
שהרג ישראל נהרג וכו' ש
עובד כוכבים שהרג
ישראל. גר תושב שהרג
גר תושב גולה שנאמר
לכני ישראל לגר ולתושב
בתוכם תהיינה שש הערים
להלכה למקלט וגו':
כסבור בהמה ונמצא אדם
כו'. פי' גר תושב שהרג
כסבור בהמה ונמצא אדם
כנעני ונמצא גר תושב
(רבה) [רבא] אמר חייב
אומר מותר קרוב למידי
אמר רב חסדא אמר פטור
אומר מותר אנוס הוא.
איתיביה רבא לרב חסדא
הנך מת על האשה אשר
לקחת והנה הוא לא לקחה
אלא [שסבר] שהוא מותר
וקני הנך מת מאי לאו
בידי אדם וש"מ אומר
מותר חייב. רדחי לא הנך
מת בידי שמים ופטור
מיני אדם. ודייקא
מדכתב מטחוא לי ש"מ
בידי שמים הוא. אי הכי
האי דכתב ביוסף לאשת
ארונוי וחסאטי לאלהים
הכי נמי דיינו לשמים והא
אשת איש (הא) [היא]
(דינים) [דינה] בידי אדם.
אלא הכי קאמר החטא
לאלהים ודינו בידי אדם.
ומתיב אביי לרבא וכי
האומר מותר חייב והכתיב
הגוי גם צדיק תהרוג
מכלל שאינו חייב. ומשני

אלמא גר תושב עובד כוכבים הוא. (א) (איו) מדקדק מדלתי למעוטי
גר תושב לפי שאינו ממעט אלא גר תושב שהרג ישראל
שאינו גולה אלא נהרג וכן ישראל שהרג גר תושב דפסור דכן מוכיח
לשון ממני דקמני הכל גולין ע"י ישראל וישראל ע"י כולן חוקי מגר
תושב דלא היו בכלל דהאי הכל
דאין גולין ע"י ישראל וכן ישראל
אינו גולה על ידו (אלא) קא סלקא
דעתיה דכיון דישראל אינו גולה ע"י
גר תושב ולא גר תושב ע"י ישראל
אלמא גר תושב דינו כעובד כוכבים
א"כ הוא הדין גר תושב לגר תושב מידי
דהוה לעובד כוכבים לעובד כוכבים
ולכן קאמר אימא סיפא וכו' ומשני
ישא דוקא קאמר גר תושב ישראל
אלא גר תושב לא תושב לא וכדמיימי
בתר הכי מקראי ונמוספ' ראיתי שדחק
לפרש דמעיקרא סלקא דעמיה דגר
תושב וישראל גולין זה ע"י זה וחוקי דגר
תושב דקמני במתני' אחא למעוטי
שאין גר תושב גולה ע"י הכל ולא
הכל על ידו ולא ידענא מתי קאמר
חדא דכל היכא דקמני חוקי וכו' קאי
אכל מה דלעיל מיניה ופ' את' דהאי
חוקי אחי למעוטי דלא היו בכלל ישראל
לגלות ע"י הכל והכל על ידו (מ"מ)
קשה דהא לא קמני כלללא גזי ישראל
וחוקי משמע דאחי לאפוקי מכלללא ועוד
דגר תושב לאו בכלל ישראל הוא
ואחא אינטרין לאפוקי וע"כ דא"כ
דס"ד מעיקרא דישראל וגר תושב
גולין זה ע"י זה מאי קאמר אלמא
עובד כוכבים הוא אי עובד כוכבים (א)
לא יגלה ישראל על ידו ולא הוא ע"י
ישראל: דרך ע"ייה דישאל פטור
הוא נהרג. וא"ת אכתי לא הויה
דומיא לעובד כוכבים דלפי' דרך ירידה
נהרג וי"ל דמיי' הוא דומיא לעובד
כוכבים מה עובד כוכבים לא שנא גר
מיניה ל"ש לאו צר מיניה כו' וצנך הוי
סגי דומיא לעובד כוכבים נחא

שאין בה שוה פרוטה (ב) דא"ר אמי א"ר יוחנן
הכחו הכאה שאין בה שוה פרוטה לוקה
ולא מקשינן הכאה לקללה: חוקי (ב) מעל ידי
גר תושב וכו': אלמא גר תושב עובד כוכבים
הוא אימא סיפא גר תושב גולה ע"י גר תושב
אמר רב כהנא לא קשיא כאן בגר תושב
שהרג גר תושב כאן בגר תושב שהרג ישראל
איכא דרמי קראי אהרדי כתיב י לבני ישראל
ולגר ולתושב בתוכם תהיינה שש הערים
וכתיב והיו לכם הערים למקלט (ג) לכם ולא
לגרים אמר רב כהנא ל"ק כאן בגר תושב
שהרג ישראל כאן בגר תושב שהרג גר
תושב ורמינהי לפיכך גר ועובד כוכבים
שהרגו נהרגין קתני גר דומיא דעובד כוכבים
מה עובד כוכבים לא שנא דקמל בר
מיניה ולא שנא דקמל דלאו בר מיניה
נהרג אלא גר לא שנא דקמל בר מיניה ולא
שנא קמל דלאו בר מיניה נהרג אמר רב
חסדא ל"ק כאן שהרגו דרך ירידה כאן שהרגו
דרך עלייה דרך ירידה דישאל גלי איהו נמי
סגי ליה בגלות דרך עלייה דישאל פטור הוא
נהרג א"ל (ג) רבא ולא ק"ו הוא ומה דרך
ירידה דישאל גלי איהו נמי סגי ליה בגלות
דרך עלייה דישאל פטור איהו נהרג אלא
אמר (ג) רבא באומר מותר א"ל אביי (ג) אומר
מותר אנוס הוא א"ל שאני אומר אומר מותר
קרוב למידי הוא ואודו למעמייהו דאיתמר
כסבור בהמה ונמצא אדם כנעני ונמצא גר
תושב רבא אומר חייב אומר מותר קרוב
למידי הוא רב חסדא אומר פטור אומר מותר
אנוס הוא איתיביה רבא לרב חסדא הנך מת

על האשה אשר לקחת מאי לאו בידו אדם ולא
מחטוא לי ולמעמיך (ד) חטאתי לאלהים ולא
מסור לאדם נמי דינו מסור לאדם אלא דינו
תהרוג התם כדקא מהדרי (ה) עלויה ה'עתה השב
אשת איש

(א) כמותו לב: סנהדרין
פ"ה (ג) [סנהדרין פ"ה]:
ג [לעיל ז': ד] [ג] [גס]
(א) [שמות כ"ג, ו] [כ"א מ"ו]
(א) [ש"ס חוקי אחי למעוטי
מכלל ואם נאמר דלמי
למעוטי כו' ע"י וקשה
(ח) דלמיס הוא ואומר מותר
מיקטל דהיה לו כו' רש"י,
(ט) גי' רש"י והכי נמי
אמרין אומר מותר כו',
(י) ס"י ידעו העולם.

תורה אור השלם

- לכני ישראל ולגר ולתושב בתוכם תהיינה שש הערים למקלט למקלט שמה כל מכה נפש בשגגה: כבודי לה טו כבודי לכם הערים למקלט מאנא ולא ימות היצא עד עמודי לפני העדה למשפט: כבודי לה טו 2. וקדו לכם הערים למקלט מאנא ולא ימות היצא עד עמודי לפני העדה למשפט: כבודי לה טו 3. ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת והוא בעלת בעל: בראשית כ ג 4. ויאמר אלו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בהם לבבך עשיתי זאת ואנחשך גם אנכי אותך מחטוא לי על פן לא תנתיק בלגע אלקי: בראשית כ ו 5. איננו גדול בבית הזה ממני ולא חושך מפני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואלך אעשה הקדוה ואלך והאתי לאלהים: בראשית לט ט 6. ויבאמלך לא קרב אלקי ויאמר אנכי הגוי גם צדיק תהרג: בראשית כ ד 7. ועתה השב אשת איש כי נביא הוא והיפול בערך ויהי ואם איך משב דע כי מותי תמות אתה וכל אשר לקי: בראשית כ ז

הגהות הב"ח

(א) גם' בספקה חוק מגר
תושב כנ"ל ומיני מעל ידי
נמחק: (ג) שם לנס ולא
לגרים. י"ב עיין לקמן ד'
גי' ע"ב: (א) שם א"ל רבה
ולא ק"ו: (ד) שם אמר
רבה צומר מותר:
(ה) שם דקא מהדרי
ליה עלייה: (ו) רש"י
ד"ה לפיכך וכו' דקיימא
ק"ו: (ד) ד"ה ואודו וכו'
ורבה דלמני: (ח) תוס'
ד"ה אלמא וכו' אי עובד
כוכבים הוא לא יגלה
ישראל: (ט) ד"ה אמר ליה
רבה ולא וכו' דיתנן
לישראל לכפרה סגי ליה
בגלות אכל דרך עלייה
דל: (י) ד"ה ואודו וכו'
ורבה אית ליה חיפסא:
(כ) ד"ה כסבור וכו'
דקאמר רבה חייב וכו'
ורבה דלמני מיני:
(ל) ד"ה רבא מתא וכו':
קאמר רבה שהוא קרוב
למדי:

אמרין צרפ"ק [לעיל ד' ד' כ']: וי"ל דלית ליה האי טעמא דדרך עלייה לאו משום דלא סגי ליה בגלות אלא משום דקיל הוא ציותר מירידה דהוי אנוס
ציותר והלכך לא מצי אמרת דחמור ציותר מירידה: **ואודו** למעמייהו. רב חסדא דמוקי לה דרך עלייה ואו נהרג ולא מוקי לה צומר
מותר משום דס"ל דאומר מותר אנוס הוא ולא מיקטל (א) ורבא אית ליה חיפסא דדרך עלייה לא מיקטל (א) אכל אומר מותר מיקטל דהיה לו
ללמוד ולא למד: **כסבור** בהמה ונמצא אדם. רבא אמר חייב דהיה לו לעיין אס אדם אס צהמה (א) וכו"ז אומר מותר היה לו ללמוד וי"ל
שנמלא אדם גר תושב מדקאמר ונמלא גר תושב וכן הא דקאמר חייב איירי צר תושב דאי צישראל לא מיחייב אגר תושב ועוד דאי צישראל
א"כ חייב דקאמר (א) רבא חייב גלות קאמר וזה אינו דהא לעיל ממעמיך אומר מותר מגלות אלא על כרחך מייירי שההורג נמי גר תושב ורבא
דלמני חייב מינה קאמר: **דאומר** מותר קרוב למידי הוא. פי' משום דהיה לו ללמוד והכא נמי היה לו לעיין: **ורב חסדא אומר**
פטור דאומר מותר אנוס הוא. וא"ת רב חסדא היכי מתרץ צרייתא דלעיל (ד' ד' כ'): דקמני פרט למידי ואוקימנא דר"ל ללמוד מותר ולדידיה הא
אומר מותר לא הוי מויד וי"ל דרב חסדא סבר דמיי' קרי ליה מויד משום דצומר נהרג שידוע צטוב שהוא הורגו וא"ת דצריש פירקין (ד' ד' כ'):
אמרין צבלי דעת פרט למתכוין לצהמה והרג לאדם ולמה לי קרא מיפוק ליה משום דחשיב אומר מותר כדמשמע הכא ואומר מותר הוינא
ממעט בשגגה וי"ל דלעיל מייירי כגון דאיכא צהמה ואדם לפניו ונתכוין לצהמה והרג אדם אכל הכא שלאותו דבר שנתכוין נמלא שהוא אדם
ומשום הכי קאמר (ב) רבא שהוא קרוב למידי: **אלמא** דינו מסור לאדם וכו'. לפי הגי' הי"פ אלא אע"ג דכתיב וחסאטי לאלהים מ"מ הוי
דינו מסור לאדם פי' חייב צדיקי אדם וקשה לישנא לא שמשע הכי לכן נראה כחידך גירסא אלא דינו מסור לשמים וכו' פי' אלא ה"כ נקט
וחטאתי לאלהים דאע"ג דחייב אף צדיקי אדם משום דדינו היה מסור לשמים לפי שלא היו שם עדים הלכך אין דינו מסור אלא לשמים ה"כ דכתיב
מחטוא לי היינו דדינו מסור לשמים ולא לאדם לפי שלא ידע מעולם שהיא אשת איש ולעולם חייב צדיקי אדם. קך נראה למש"מ:
התם כדאחררו י"ה. שלא היה לדיק כדמסיק ואזיל השב אשת איש כי נביא הוא דה"ל ללמוד ורב חסדא לית ליה האי דרשא דכי נביא
הוא אכל ליכא לפרושי דאהדרו ליה דכתיב ואם איך משב דע כי מותי תמות אתה וכל אשר לקחת והוא בעלת בעל אשת איש וכו' וי"ל
מדאיצטרין לומר לו כן ש"מ שהיה אומר לו שכן דינו גם למי שטעה לפי שהיה לו ללמוד ולא למד והא דקאמר אשת נביא הוא וכו'
מילתא צפוי נפשיה היא ולא משנויא הוא כמו לפירושי הקונט' והא דמסיק דהיה לו ללמוד כו' מיתוקמא שפיר גם כרב חסדא דמדרכך
ארץ יש לו ללמוד ומיהו נמי ניחא לשיטת קונטרס: